

Ład korporacyjny spółek akcyjnych – perspektywa prawno-porównawcza

wykład specjalizacyjny
semestr zimowy 2020/2021

Blok: Międzynarodowe prawo handlowe

1. Pojęcie ładu korporacyjnego, założenia systemu organizacyjnego spółek akcyjnych, system źródeł, zbiory dobrych praktyk jako narzędzie regulacyjne ładu korporacyjnego

Ład korporacyjny jako element prawa spółek handlowych. Ład korporacyjny jako pojęcie interdyscyplinarne. Model „otwarty” i model „zamknięty” spółek akcyjnych. Podstawowe konflikty interesów w spółkach akcyjnych. Źródła regulacji dotyczących ładu korporacyjnego. Zbiory dobrych praktyk jako instrumenty miękkiego prawa (*soft law*). Zasada „*comply or explain*”. Najważniejsze polskie i zagraniczne zbiory dobrych praktyk. Koncepcja *sustainable corporate governance* jako odpowiedź na zjawiska kryzysowe, wyzwania społeczne i klimatyczne

- A. Opalski, w: *tenże* (red.), Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2016, T. IIIA, s. 1192-1207
- A. Opalski, Europejskie prawo spółek, Warszawa 2010, s. 294-313
- Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016, <https://www.gpw.pl>
- dostęp do zbiorów dobrych praktyk korporacyjnych: European Corporate Governance Institute, <https://ecgi.global/>
- The UK Corporate Governance Code, July 2018, <https://www.frc.org.uk>
- A. S. Nartowski, Dobre praktyki spółek notowanych na GPW 2016. Podręcznik, <https://www.gpw.pl>, s. 4-5
- lektura uzupełniająca:
 - K. Oplustil, Instrumenty nadzoru korporacyjnego (*corporate governance*) w spółce akcyjnej, Warszawa 2010, s. 3-88
 - R. Stroiński, Zasady dobrych praktyk w spółkach publicznych notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie SA – wybrane zagadnienia na tle prawoporównawczym, w: M. Cejmer, J. Napierała, T. Sójka (red.), Europejskie prawo spółek, t. III – Corporate governance, Kraków 2006, s. 59
- EY Study on directors’ duties and sustainable corporate governance, July 2020, <https://op.europa.eu/>

2. Rada nadzorcza jako centralne ogniwo ładu korporacyjnego spółek akcyjnych

Rada jako powiernik ogółu akcjonariuszy i instrument ochrony mniejszości. Problem udziału w radzie przedstawicieli interesariuszy. Konflikty interesów w radzie. Model rady nadzorczej i zarządu (dualistyczny) a model rady dyrektorów (monistyczny). Postulaty nowoczesnego ładu korporacyjnego wobec rady nadzorczej: niezależni członkowie rady i komitety rady. Recepja postulatów nowoczesnego ładu korporacyjnego w polskich spółkach publicznych. Transakcje z podmiotami powiązanymi. Wynagrodzenia członków organów. Reforma COVID-owa KSH w obszarze podejmowania uchwał rad nadzorczych (i zarządów).

- *A. Opalski*, Europejskie prawo spółek, s. 303-305; 322-356
- *A. Opalski*, Rada nadzorcza w spółce akcyjnej, Warszawa 2006, s. 31-45
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/828 z dnia 17 maja 2017 r. zmieniająca dyrektywę 2007/36/WE w zakresie zachęcania akcjonariuszy do długoterminowego zaangażowania, Dz.Urz. UE z 20.5.2017 r., nr L 132/1
- Art. 90c–90l ustawy z 29.7.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 623 ze zm.)
- Ustawa z 31.3.2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 568)

3. Zarząd spółki akcyjnej

Teoria organów i jej krytyka. Potwierdzanie wadliwych czynności dokonanych przez członków zarządu spółek akcyjnych oraz zagadnienie czynności „z samym sobą”. Zaskarżanie uchwał zarządu (i rady nadzorczej). Kadencja i mandat zarządu.

- uchwała Składu Siedmiu Sędziów SN z 14.9.2007 r., III CZP 31/07, OSP 2008, nr 5, poz. 56 z glosą *S. Soltysińskiego*, tamże (OSP 2008, nr 5, s. 390)
- art. 39 KC w wersji ustalonej ustawą z 9.11.2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym (Dz.U. poz. 2244)
- *S. Soltysiński*, Skutki działań piastunów wadliwego składu zarządu lub rady nadzorczej w spółkach kapitałowych oraz spółdzielniach, w: Księga pamiątkowa M. Pazdana, Kraków 2005, s. 1367
- uchwała Składu Siedmiu Sędziów SN z 30.5.1990 r. III CZP 8/90, OSP 1991 nr 1, poz. 2; wyrok SN z dnia 24 kwietnia 2018 r., V CSK 425/17, Legalis
- *S. Soltysiński*, *A. Opalski*, Zaskarżanie uchwał zarządów i rad nadzorczych spółek kapitałowych, PPH 2010, nr 11
- uchwała SN z 24.11.2016 r., III CZP 72/16, OSP 2017, nr 9, poz. 93 z glosą *A. Opalskiego*, tamże, s. 148
- *A. Opalski*, Kontrowersje wokół kadencji i mandatu w spółkach kapitałowych, PPH 2014, nr 12

- Artykuł 300⁵⁶ KSH – regulacja kadencji i mandatu członków organów wykonawczych prostej spółki akcyjnej

4. Walne zgromadzenie spółki akcyjnej

Kompetencje walnego zgromadzenia. Zasady zwoływania i odbywania walnych zgromadzeń. Legitymacja akcjonariusza do uczestnictwa w zgromadzeniu. Udział w zgromadzeniu drogą elektroniczną. Pełnomocnictwo do udziału w walnym zgromadzeniu. Zasada „say on pay”. Reforma COVID-owa KSH w obszarze podejmowania uchwał walnych zgromadzeń.

- *A. Opalski*, Reforma walnego zgromadzenia spółki akcyjnej – implementacja do prawa polskiego dyrektywy 2007/36/WE, PPH 2009, nr 5
- *M. Romanowski, A. Opalski*, Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych w sprawie wykonywania niektórych praw akcjonariuszy spółek notowanych na rynku regulowanym, MoP 2009, nr 7 (wkładka)
- Dyrektywa 2007/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie wykonywania niektórych praw akcjonariuszy spółek notowanych na rynku regulowanym, Dz.Urz. UE z 14.7.2007 r., nr L 184/17
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/828 z dnia 17 maja 2017 r. zmieniająca dyrektywę 2007/36/WE w zakresie zachęcania akcjonariuszy do długoterminowego zaangażowania, Dz.Urz. UE z 20.5.2017 r., nr L 132/1
- Art. 68i–68n ustawy z 29.7.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2020 r. poz. 89 ze zm.)
- Ustawa z 31.3.2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 568)

5. Zaskarżanie uchwał walnych zgromadzeń i obowiązek lojalności akcjonariuszy

Pojęcie uchwały nieważnej i wzruszalnej. Wady proceduralne i wady merytoryczne uchwał. Pojęcie „uchwały negatywnej” i uchwały podejmowanej *per facta concludentia*

Pojęcie i źródła obowiązku lojalności akcjonariuszy. Obowiązek lojalności akcjonariusza dominującego i mniejszości. Sądowa kontrola uchwał walnego zgromadzenia w świetle kryteriów interesu spółki, dobrych obyczajów i pokrzywdzenia akcjonariuszy.

- *S. Soltysiński*, w: *tenże* (red.), System prawa prywatnego. T. 17B – Prawo spółek kapitałowych, wyd. 2, Warszawa 2016, s. 701-720
- *A. Opalski*, w: *tenże* (red.), Kodeks spółek handlowych. Komentarz, T. IIIA, s. 680-696; *A. Opalski, R. Pabis*, tamże, T. IIIB, s. 606-611, 638-646
- wyr. SN z 3.6.2015 r., V CSK 592/14, OSNC 2016 nr 5, poz. 65
- wyr. SN z 4.3.2015 r., IV CSK 340/14, niepubl., Legalis

6. Zgrupowania spółek

Ogólne instrumenty prawa spółek w zgrupowaniach spółek (obowiązek lojalności, zasada jednakowego traktowania akcjonariuszy, kapitał zakładowy, rewizja szczególna). Specyficzne instrumenty prawa grup spółek: niemiecka koncepcja koncernu umownego, francuska koncepcja interesu grupy spółek, przebicie korporacyjnej zasłony w prawie amerykańskim. Problem interpretacji pojęcia interesu spółki. Projekt prawa grup spółek z 2020 r. i jego krytyka

- European Model Companies Act (EMCA), 2017, 1st edition, <https://papers.ssrn.com>, Chapter 15 – Groups of Companies
- *A. Opalski*, Prawo zgrupowań spółek, Warszawa 2012, s. 3-142
- *A. Opalski*, w: *tenże* (red.), Kodeks spółek handlowych. Komentarz, T. IIIA, s. 1179-1192
- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw z 20.7.2020 r. (projekt przepisów o grupach spółek), <https://legislacja.rcl.gov.pl/>, numer w wykazie prac legislacyjnych: UD113
- *A. Opalski*, Projekt prawa grup spółek, czyli skok na spółki Skarbu Państwa, „Rzeczpospolita” z 18.8.2020
- W sprawie projektu prawa grup spółek (wystąpienie 26 profesorów i praktyków), „Rzeczpospolita” z 7.10.2020

7. Lektura „na deser”

- *S. Soltysiński*, Wynalazek spółki kapitałowej: o krok od wieczności, PiP 1998, nr 11
- *S. Soltysiński*, Ład korporacyjny w świetle lekcji kryzysu, KPP 2011, z. 1
- *A. Opalski*, Ewolucja prawa przez kryzys – uwagi na przykładzie prawa spółek, w: *E. Mikos-Skuza, K. Myszona-Kostrzewa, J. Poczobut* (red.), Prawo międzynarodowe – teraźniejszość, perspektywy, dylematy. Księga Jubileuszowa Profesora Zdzisława Galickiego, Warszawa 2013